

Nr 412

Av herr **Arrhén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1955/56 till bidrag till vissa privatläroverk.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 83 angående anslag till bidrag till vissa privatläroverk lämnas en redogörelse för bl. a. ifrågavarande skolors ekonomiska förhållanden. Av redogörelsen kan inhämtas, att verksamheten för nämnda skolor medfört större eller mindre förluster under de senaste åren, vilket för många skolor innebär, att det ekonomiska läget blivit mycket allvarligt. Den av Kungl. Maj:t särskilt tillkallade utredningsmannen uttalar, att den försämrade ekonomiska ställningen under redovisningsåren 1951—1953 huvudsakligen berott på de avsevärt ökade löne- och pensionskostnader, som uppkommit dels genom de av statsmakterna beslutade löne- och pensionsregleringarna, dels genom de allmänna lönelöftningarna för lärare, som genomfördes fr. o. m. den 1 juli 1952. I fråga om pensionskostnaderna har utredningsmannen särskilt framhållit, att för en del skolor erläggandet av engångsavgifter till statens pensionsanstalt för lärarnas pensionering varit en bidragande orsak till att en tillfredsställande balansering av utgifter och inkomster icke kunnat uppnås.

Sistnämnda uttalande — i och för sig riktigt — kan lätt ge den felaktiga uppfattningen, att samtliga skolor skulle ha erlagt engångsavgifter och att detta i vissa fall medfört otillfredsställande ekonomiska konsekvenser. Så är emellertid icke förhållandet. En del skolor har bl. a. under hänvisning till att SPA-reglementet icke ålägger huvudmannen någon skyldighet att utge engångsavgift icke funnit anledning erlägga någon sådan, utan vederbörande lärare har hänvisats att själva svara för de understundom — i varje fall för en privatperson, vars löneförhållanden fram till 1951 varit otillfredsställande reglerade — mycket dryga engångsavgifterna.

Det ligger i sakens natur, att engångsavgifterna kommit att åvila främst äldre lärare, i något fall med upp emot 40 års tjänstgöring vid samma skola, och att avgiften är högre ju äldre vederbörande lärare är.

Då avsikten med propositionen uppgives vara att "uppnå större rättvisa mellan skolorna" synes det mig angeläget, att åtgärder vidtages i syfte att åstadkomma rättvisa i pensionshänseende även mellan lärarna. Detta synes mig kunna åstadkommas antingen så, att bidraget till privatläroverken höjes med sådant belopp, att hittills av huvudmännen icke gäldade engångsavgifter kan betalas, eller så, att såsom villkor för statsbidraget

förutsättes, att huvudmännen skall betala av pensionsanstalten fastställda engångsavgifter. Enligt min uppfattning bör beslutet även utformas så, att enskild lärare, som själv erlagt engångsavgift, skall ha möjlighet återbekomma denna.

Med hänsyn till vad som anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 83 måtte besluta, att av statens pensionsanstalt för lärare vid de statsunderstödda privatläroverken beslutade engångsavgifter skall gäldas av huvudmännen och att statsbidrag eventuellt skall utgå härför enligt eljest gällande grunder.

Stockholm den 8 mars 1955

Erik Arrhén
